

Amerikanci so končno odgovorili v notah z dne 16. julija in 7. avgusta. Note so rekle, da se je zadeva predložila odgovornim ameriškim vojaškim oblastim, ki še niso podale odgovora. Pismo od 7. avgusta je reklo, da je ameriška vlada izdala posebno pismo, v katerem se je ameri-

(Dalej na 2. strani)

"ENAKOPRAVNOST"

Owned and Published by
THE AMERICAN JUGOSLAV PRINTING & PUBLISHING CO.
 4231 ST. CLAIR AVENUE CLEVELAND 3, OHIO
 HENDERSON 5311-12
 Issued Every Day Except Saturdays, Sundays and Holidays

SUBSCRIPTION RATES—(CENE NAROČNINI)
 By Carrier in Cleveland and by Mail Out of Town:
 (Po raznašalcu v Cleveland in po pošti izven mesta):
 For One Year—(Za celo leto) \$7.00
 For Half Year—(Za pol leta) 4.00
 For 3 Months—(Za 3 mesece) 2.50

By Mail in Cleveland, Canada and Mexico:
 (Po pošti v Clevelandu, Kanadi in Mehiki):
 For One Year—(Za celo leto) \$8.00
 For Half Year—(Za pol leta) 4.50
 For 3 Months—(Za 3 mesece) 2.75

For Europe, South America and Other Foreign Countries:
 (Za Evropo, Južno Ameriko in druge inozemske države):
 For One Year—(Za celo leto) \$9.00
 For Half Year—(Za pol leta) 5.00

Entered as Second Class Matter April 26th, 1918 at the Post Office at Cleveland, Ohio, under the Act of Congress of March, 1879.

104

Peter Furst (O. N. A.):

TATTOVI V TRŽAŠKI ZONI

Generalni ravnatelj UNRRA-e, g. Fiorello la Guardia, je nedavno podal ostro izjavo proti tatvinam, ki onemogočujejo dostavljanje nekaterih unrra-inih pošiljatev. Različni visoki zavezniki uradniki so to obtožbo odločno zavrnili—toda trije največjih prekupčevalcev na tržaškem črnem trgu so potrdili, da je obtožba upravičena in popolnoma utemeljena.

Vsi trije—in to so pač možje, ki "vedo"—priznavajo, da je bilo ukradenega blaga v vrednosti stotisočev dolarjev v teku zadnjih mesecev, blaga, ki je bilo namenjeno v Čehoslovaško, Avstrijo in Jugoslavijo.

Razgorove s temi prekupčevalci črnega trga sem imel na eni ladij, katere uporabljajo tihotapci v teh krajih, ko prevažajo svoje blago iz pristanišča v pristanišče. Carlo Carlazzi, ki je specialist za "zlato" in star tržaški igralec, mi je povedal, da je bil pokradenega najmanj 50,000 kilogramov sladkorja v teku zadnjih par tednov—in vrednosti najmanj 25 milijonov lir.

To bi pomenilo po uradnem tečaju lire približno za 100,000 dolarjev blaga.

Carlazzi je dejal, da je bilo pokradenega toliko sladkorja v zadnjih tednih, da je cena na črnem trgu padla, in je napovedal, da bodo tatvine sladkorja za nekaj časa ponehale, dokler se cena zopet ne dvigne.

Trenotno se prodaja sladkor na tržaškem črnem trgu po 500 lir kg. dočim je bila cena pred dvema mesecema še 900 do 1000 lir. V Veroni ali Turinu pa plačujejo sladkor še danes po najmanj 1,300 lir za kilogram.

Drugi tihotapec in črni borzijanec, ki si je nadel ime Ruizi, in tretji, ki pravi, da se imenuje Vasulich, sta se najprej skrbno prepričala, da nisem v zvezi s policijo, nakar sta tudi rade volje govorila. Vsi trije pa so mi ponavljali, da mi dajejo te podatke le radi tega, ker sami niso "vdeleženi."

Vsi trije so zatrjevali, da je tatvin kriva italijanska civilna policija in nekaj železniških nastavlencev. Priznali so, da s verše tatvine v ogromnem, naravnost gigan-tičnem obsegu, ter da bi bila edino le zavezniška vojaška oblast sposobna, da jih zatre, in sicer s tem, da bi skrbela za oboroženo spremstvo vseh transportov unrra-inega blaga.

Trenotno stražijo ameriški vojaki blago le dokler se nahaja v pristanišču. Čim je odvedeno iz luke, prevzame varstvo takozvana civilna policija za "Venezio Giulio," ki je potem odgovorna za blago na prevozu iz Trsta do jugoslovanske meje. Tam prevzamejo blago predstavniki dežel, katerim je namenjeno.

Ruizi je dejal, da je najbolj dobičkanosni in edini res praktični način ta, da se podkupi policijo, vlakovodjo in druge železničarje. Strojvodja dobi baje približno od 30,000 do 100,000 lir, po vrednosti blaga, katerega namera vajo tatvati odnesti. Vlak se potem nekje na progi, kjer je posebno samotno, ustavi, tatvi zlezajo na vozove in opravijo svoj posel. Blago navadno baje takoj na mestu prelože na tovarne avtomobile.

"Civilna policija se ne vdeležuje tatvine aktivno," je dejal. Vse, kar se od nje zahteva, je to, da zapre oči, gleda drugam ali preiskuje nekaj drugega. Na ta način se obogate razmeroma brez nevarnosti in na izredno lahek način."

Vsi trije črni borzijanci so si bili edini v tem, da bi bile tatvine v luki sami, kjer stražijo ameriške čete, prenevarne. Toda zunaj na progi, kjer jih ni, tam je stvar "lahka."

Skupni znesek teh tatvin je težko oceniti, toda dejali so mi, da zagotovo presega 50,000,000 lir na mesec—kar bi odgovarjalo 200,000 dolarjem.

Tatovi gredo na svoje delo iz poželenja po denarju in se ne ozirajo na politične implikacije, trde ti izvedenci. Primerne vagone si izberejo že pri tvorjenju, in sicer so mi povedali tukajšnji uradniki UNRRA-e, da imajo tatovi svoje "zaupnike" v luki, ki pri nalaganju z blagom označijo s kredo one vagone, katere bi bilo vredno okraati.

Zavezniško izzivanje dovedlo do tragičnega incidenta pri Bledu, pravi pisatelj Adamič

(Nadaljevanje s 1. strani)

škim letalom prepovedalo polete nad ozemljem prijateljskih držav brez posebnega dovoljenja.

TODA POLETI SO SE ŠE VEDNO NADALJEVALI. PO JUGOSLOVANSKIH IZJAVAH JE BILO 172 TAKIH POLETOV MED 16. JULIJEM IN 8. AVGUSTOM—87 BOMBNIKOV, 45 TRANSPORTNIH LETAL IN 40 LOV-SKIH LETAL.

To letalo, o katerem se trdi, da je bilo "prisiljeno s svoje črte na težavnem poletu z Dunaja v Udine vsled slabega vremena" (Jugoslovani temu ugovarjajo, trdeč, da je bil dan jasen), je bilo samo kratko razdaljo od Titovega poletnega doma na Bledu, ko je bilo prisiljeno na zemljo. Kako bi bilo, ako bi se neko nejavljeno, nepooblaščen tuje letalo nenadoma pojavilo nad poletno Belo hišo? Ali bi ameriška lovska letala pod takimi okolščinami prisilila tuje letalo na zemljo? Ako bi ga sestrelili, bi po mojem mnenju napravili napako, kakor so jo storili po moji sodbi v tem slučaju Jugoslovani. Toda bila bi napaka, za katero bi javno mnenje v Ameriki našlo oprosteno.

In ne sme se pozabiti, da so ameriški člani moštva letala, ki je bilo prisiljeno na zemljo 9. avgusta, navzlic uradnim ameriškim zanikanjem glede števila nepooblaščenih poletov, o katerih poročajo Jugoslovani, takoj po osvoboditvi in predno jim je bil ukazan molk, izjavili, da jim je bilo osebno znano "o številnih nedavnih poletih ameriških in britskih letal nad jugoslovanskim ozemljem." Rekli so, da kakor razumejo, je bilo dnevno do 20 takih poletov, kar se je ujemalo z jugoslovanskimi trditvami.

Toda celo po tem prvem incidentu se je tragični položaj nadaljeval, in 19. avgusta je drug ameriški transport iste zračne proge iznova krenil s svoje črte, akoravno Jugoslovani trdijo, da je bilo vreme tisti dan lepo in vidljivost izborna. Letalo je bilo 50 kilometrov ali nad 25 milj znotraj jugoslovanskega ozemlja. Jugoslovanski avijatičarji trdijo, da so skozi 15 minut skušali letalo pregovoriti, da bi pristalo. Ono njih signalov ni upoštevalo in je pod njihovim tragično nepremišljenim ognjem padlo v plamenih blizu Koprivnika, pri čemur je izgubilo življenje vseh pet mož, ki so bili na krovu.

Taki so fakti, v kolikor jih je mogoče ugotoviti ob času tega pisanja (20. avgusta).

In naš državni department je urno planil na dan z "ultimatomom," kakor je redko storil v svojih odnosih z Nemčijo in Japonsko, zahtevajoč, da se morajo vsi njegovi pogoji izpolniti v teku 48 ur ali pa bo zadeva tirana pred varnostni svet Združenih narodov. Do časa, ko je bil "ultimatum" izročen Titu, so bili člani prvega ameriškega letala oproščeni in Tito je odredil, da se nima pod nobenimi okolščinami streljati na ameriška letala, tako da je "ultimatum" po Titovih besedah postal "bespednetan"—brezpredmeten in brezpomemben.

Skozi ves ta čas so glasovi na radiju širom Amerike podnevi in ponoči—kakor da se jim vedoma ali nevedoma toži po starih dobrih dnevih, ko so poročali čisto sveže vojne novice—utripali z dramatičnostjo, razlagali vse, kar koli so Jugoslovani storili ali bi ugnili storiti, na čim ostrejši način, in podžigali histerijo na milijonih domov. Časopisi so kričali z debelimi naslovi in najslabši med njimi so grozeče namigavali o atomski bombi ter začeli iznova objokovati uboge Mihajloviča; in celo bolj zmerni od njih so se obnašali, kakor da je to baš tisto, na kar so čakali, da iznova dokažejo, kako pravični smo mi, in kako zaostali in barbarski so oni, ki živijo vzhodno od nemških in italijanskih moralnih in kulturnih branikov.

Bilo bi dobro, ako bi "New York Times" in drugi časopisi, ki sprejemajo vlogo odgovornih oblikovalcev ameriškega javnega mnenja, nehali stavljati take besede kot "ameriški reakcionarni interesi" in "ameriški imperializem" v narekovanje, kakor da jih ni. Te besede, kakor mnogo drugih, preveč rabi. Ampak dejstva, katera predstavljajo, vztrajajo in so zelo živa v glavah mnogih ljudi v vzhodni Evropi.

Za Jugoslovane imperializem ni nekaj, kar je izginilo s kraljico Viktorijo, z romantičnimi pohodi hrabrih vojakov po džunglah Afrike in Azije ali z verzi Rudyarda Kiplinga. Imperializem je zanje zelo nedavna uredba, pod katero so zapadno-evropski investitorji v jugoslovanskih bakrenih rudnikih vlekli letno 235-odstoten dobiček od njih investicij, dočim so jugoslovanski delavci v teh rudnikih dobivali dnevno plačo 2 centov v ameriški valuti. In ameriški reakcionarni interesi so velike oljne in druge korporacije, o katerih se zdi, da hočejo za ceno businessa v vzhodni Evropi potegniti velik delež bogastva dotičnih dežel, in o katerih se dozdeva, da igrajo veliko vlogo pri izvajanju vpliva tako na ameriško časopisje, kakor tudi na politiko ameriškega državnega departmenta.

To ni tisto, za kar so se Jugoslovani borili in umirali.

Bila je baš taka politika, katero sta Nemčija in Italija izvajali do skrajnosti, proti kateri so šli v boj in umirali v odporu proti nji. Amerikancem bi to ne smelo biti težko razumeti, saj so se sami borili proti istemu zlu.

Ameriški ambasador v Beogradu Richard C. Patterson, katerega britski diplomatje v jugoslovanski prestolnici šaljivo nazivljajo "ameriškega ambasadorja pri Titovi opoziciji," ima tesne zveze z veliko investicijsko korporacijo na Wall Streetu, ki ima znatne interese na Balkanu. Ali naj Jugoslovani to dejstvo prezrejo?

Dne 9. avgusta se je ameriški transport C-47 pojavil v višini 3,000 metrov nad zrakoploviščem v Ljubljani in krožil dvakrat nad mestom. Jugoslovanska lovska letala so dala signal, o katerem so smatrala, da se ga mednarodno razume, ukazajoč letalu, da pristane. (Ameriški letalci so pozneje rekli, da signalov niso razumeli). Ko ameriško letalo poziva ni poslušalo, so ga Jugoslovani prisilili na zemljo. Veliki sreči in spretnosti ameriškega pilota, stotnika Williama Crombie-a, se je zahvaliti, da ni bil v prisiljenem pristanku nihče poškodovan. Neki turški častnik na krovu letala je bil ranjen od jugoslovanskega ognja, ko je bilo letalo še v zraku.

Dobro bi bilo, če bi Amerikanci pomnili sledeče: Jugoslaviji ne vladajo več denarja lačni monarhi in pustolovci, ki so pripravljeni prodati svoje ljudstvo za "mazilo" od tujih investicij. Njih vlada je danes v rokah mož, ki posejajo načela in ponos. Lahko jih je napadati kot komuniste, rdečarje, streberje, Stalinove lakaje, itd. Mi bi mogli držati pred očmi, da medtem ko je večina blaga, ki ga je poslala UNRRA v Jugoslavijo, prišla od nas, pa so Stalin in drugi ruski voditelji podali dokaze simpatičnega, stalnega razumevanja jugoslovanskih temeljnih narodnih in političnih stremeljenj, dočim mi in Angleži delamo nasprotno.

Lahko je delati sarkastične opazke radi Titovih uniform. Osebo bi ga raje videl v civilu. In mislim tudi, da je storil napako, ker ni potem, ko ni dobil nobenega zadostneja od ameriške ambasade in državnega departmenta, naslovil osebnega pisma na predsednika Trumana in protestiral proti nejavljenim, nepooblaščenim poletom naših letal nad Jugoslavijo, ali ker ni naročil novemu ambasadorju S. N. Kusanoviću, da protestira proti tem poletom pri predsedniku iz oči v oči, ko je zgodaj v avgustu predložil svojo poverilnico.

Nobenega dvoma ni, kakor že rečeno, da so naši ljudje bodisi v Italiji ali Avstriji, oziroma v eni kot drugi, morda Mr. Byrnes ali kdo drugi v državnem departmentu, hoteli na vsak način izzvati Jugoslavijo v kak nepremišljen čin. Največji Titov neuspeh v tej vojni živcev je danes morda v tem, ker ni skrbel, da bi preprečil uspeh izzivanja.

Mnogim jugoslovanskim voditeljem manjka skušenj in manir "visokega sveta." Saj so pred komaj letom in pol prišli iz gozdov. Utegnejo biti okorni, kar se tiče zapadnjaških metod v kultiviranju javnih odnosov, ali pa so prepošteni, da bi jih prakticirali. Morda ne znajo govoriti z ameriškiimi žurnalisti in jih pridobiti, da bi pisali ugodne stvari o Jugoslaviji. Nekateri znajo biti nepošteni, sebični, duševno okoreli ali preponosni, morda preveč nacionalistični. Toda večina od njih so značajni ljudje. Večina dobro ve, kaj delajo in zakaj, in odločeni so, da njih ljudstvo ne bo izgubilo, za kar so v dolgi vojni plačali tako kruto ceno. To je s stališča nekaterih Amerikancev, med drugim tudi ambasadorja Pattersona, njihova glavna napaka; to in pa ker nočejo pustiti, da bi se njihov razum zrušil.

Mi v Ameriki moramo to razumeti. Take vrste razumevanje lahko mnogo pripomore k izboljšanju naših odnosov z Jugoslavijo in k odstranitvi napetosti, v kateri se po pomoti ali drugače dogajajo zločini in tragedije.

Toda še nekaj drugega bi bilo treba napraviti. Začnemo lahko s tem, da stavimo nekaj vprašanj.

Ali je bilo ameriško izzivanje Jugoslovancev organizirano in naročeno, ali so bili naši ljudje v Italiji in Avstriji speljani od Angležev, ali pa je mar do vsega tega prišlo po golem naključju? Ako je bilo izzivanje premišljeno, kakor sumim, kdo ga je organiziral? Po čigavem naročilu? Kaj je bil njegov namen? Ali je bilo mar izraz anglo-ameriške nejevolje z Jugoslovani radi Trsta in radi dejstva, ker je Jugoslavija prišla pod ruski vpliv?

Ako je izzivanje imelo namen, kaj je to bilo? Ali pa je morda imelo več namenov? Podžgati opozicijo proti Titu? Prestrašiti Jugoslovane v obče, ker nočejo odnehati v svoji zahtevi, da Trst po pravici pripada Jugoslaviji? Ustaviti demoralizacijo med ameriškiimi četami v Trstu in okolici?

Ali pa so morda obstojali kaki večji motivi? Udariti po Rusiji potom Jugoslavije? Podčrtati kako potezo, ki jo skušamo izvesti na mirovni konferenci? Upravičiti prihod matične ladje "Franklin Delano Roosevelt" v Sredozemlje, čigar prava misija utegne biti zvezana z grškimi volitvami in Dardanelami? Preprečiti nezaheljeno reakcijo doma glede obnovitve obvezne vojaščine? Dokazati svetu, pred vsem pa Rusiji, da je ameriško ljudstvo (nepoučeno in napačno poučeno) pripravljeno podpreti vladu v kakem drastičnem koraku proti Vzhodu? Ako je temu tako, mar je to pravi način za razvoj državne politike?

PRISPEVAJTE ZA OTROŠKO BOLNICO V SLOVENIJI!

Novice iz stare domovine

DRUGA ŠTEVILKA "NOVEGA SVETA"

Izšla je druga, trojna številka revije "Novi svet" za mesec maj, junij in julij. V skupnem zvezku je 240 strani zbrane grafičnega, ki ne bo, kakor je bilo pri slovenskih revijah pred vojno, zanimalo samo izbranih poedincev, ampak jo bo z veseljem vzel v roke vsakdo, ki se zanima za tekoča vprašanja. Kakor je bila prva letošnja številka po svoji vsebini zaokrožena celota, je to uspešno tudi pri drugem in bralca ne bo razočaralo geslo na naslovni strani, citat iz Grudrove pesmi:

V pomladi, ki prišla je iz Rusije, so v srčih vzklike nam semena zdrava.

Številka je v jedru posvečena naporom Osvobodilne fronte za strnjnost ljudskih sil. Temu problemu je posvečena vrsta člankov in razprav, od katerih se nekateri dragoceni po svoji jasnosti in temeljitosti.

MESEČNIK "NAŠ TISK"

Izšla je šesta številka bibliografskega mesečnika "Naš tisk", ki ga izdaja Državna založba Slovenije, urejuje Jože Zupančič. Najprej list na kratko informira o okrajnih knjižničarskih svetih, o tekmovanju knjižničarjev v Prekmurju, o papirni in tiskarski industriji v Sloveniji in o letošnjem načrtu za izdajanje znanstvenih del v ZS-SR, ki predvideva natis več kakor 700 knjig v obsegu 200,000 tiskanih strani, potem pa preide na bibliografijo slovenskega tiska, ki je živa in verna doba vsega našega kulturnega, političnega, socialnega in gospodarskega življenja. Preseneča nas visoko število knjig in brošur, poleg časopisja, ki so izšle po 9. maju 1945 leta, katerih je nič manj kot 311, visoke naklade, ki dosegajo po pet, deset in tudi 50,000 izvodov in številne druge izdaje v zelo kratkem času, že po nekaj mesecih. "Naš tisk" se naroča pri Državni založbi Slovenije, Ljubljana, Kongresni trg 1. Ministrstvo za prosveto.

POTUJOČA RAZSTAVA SLOVENSKE KNJIGE

Propagandni zavod za ljudsko prosveto knjižna in časopišna sekcija je priredil v juliju razstave nove slovenske knjige v sledečih krajih: Braslovce, Šoštanj, Velenje, Slovenjgradec, Dravograd, Guštanju, Prevaljah, Meži, Črni, Marenbergu in St. Lovrencu na Pohorju. Na teh razstavah so bile razstavljene knjige in druge publikacije vseh slovenskih založb; Državne založbe, Slovenskega knjižnega zavoda, Cankarjeve založbe, Založbe ZSM, Založbe AFŽ, Mohorjeve založbe in Slovenske matice. Na vseh teh predstavah je predaval pisatelj T. Seliškar o vsebini nove slovenske knjige, recitiral iz knjig sodobnih pesnikov in pisateljev. Knjige so kupci lahko nabavili kar na licu mesta iz razstavnega voza.

Vesti iz življenja ameriških Slovencev

Ely, Minn. — Tukaj je umrl pionir Frank Sekola, star 80 let, doma iz Jurne vasi pri Novem mestu. V Duluthu zapušča brata Antona, žena pa mu je umrla pred 12 leti. — Umrla je tudi Mary Jakič, rojena Kuzma, stara 25 let in poročena komaj par mesecev. Poleg moža zapušča mater, več bratov in sester ter druge sorodnike.

Bridgeport, O.—Dne 18. avg. je umrl Mike Brecl, star 70 let, doma iz vasi Griža pri Celju. Zapušča ženo, štiri sinove, šest hčera in brata Antona v Pennsylvaniji.

BUDHIN DEMANT

GUSTAV LE ROUGE

(Nadaljevanje)

Osmo poglavje Drama v hotelu Royalu

V nekaj tednih se je bil bankir John Terry postaral za deset let. Sedel je melanholično v svoji delavni sobi, ko mu je lakaj, ki je nadomestil Rakhama, najavil Lionela Bradyja. Starec je pri tem imenu oživel in njegovo blede lice je zardelo.

— Naj vstopi, je dejal živahno.

Trenutek pozneje je stal Lionel v sobi in položil Budhin demant na bankirjevo mizo:

— Imel sem srečo, je dejal skromno. Sedaj lahko upamo, da osvobodimo Miss Ellen.

Vkljub skrbi, ki mu ni dala miru, je bivši kralj demantovendarle natančneje pogledal znameniti dragulj.

— To je najlepši kamen na svetu! je vzklil naravnost z navdušenjem. Se nobenega nisem videl, ki bi se dal primerjati z njim v čistoti in blešku.

Potem se je pa spet spomnil svoje hčere in dejal:

— Ellen je še vedno v Londonu; vedno sem dobival od nje poročila.

In poiskal je pisma v svoji mizici.

— Ali se ne bojite, da piše ta pisma morda kdo drug in je pisava ponarejena?

— Ne! Pisma so izvirna. Prstni odtisi na papirju, ki sem jih dal primerjati z drugimi, so mi dali dokaz. Živi in vsak teden mi pošilja pisma z dovoljenjem onih, ki jo stražijo.

Lionel Brady je začel praviti bankirju o svojem strašnem potovanju in mu je omenil katastrofo, kateri je na tako čudežen način ušel.

Ni še dovršil svoje povesti, ko je lakaj najavil Mr. Pinkerja.

— Kdo je to, Mr. Pinker? je vprašal Lionel.

— Zelo pošten in izredno spreten detektiv, ki sem ga, ko nisem več dobival poročil od vas, sprejel v svojo službo, da čim najdiskretnije poizveduje za mojo hčerko. Pravi, da ji je že na sledu.

Lionel je hotel odpreti usta in povedati, da so, odkar je našel Budhin demant, odstranjen vse težkoče, ko je Mr. Pinker privihal v sobo. Videti je bil zelo razburjen. Prisotnost Lionela ga je neprijetno dirnila, toda bankir ga je pomiril in mu dejal, da lahko čisto odkrito govori:

— Mislim, da sem jo našel, je navdušeno vzklil. V hotelu Royalu se je nastanil star gentleman, ki se zdi zelo soliden. Spremlja ga pa mlada Miss, o kateri pravi, da je njegova hčerka. In ta mlada dama je na las

podobna gospodični Terryjevi.

— Če bi bilo to res! je zajecel bankir, ki se je kar tresel od veselja.

— Ako greste z menoj, se lahko takoj prepričamo.

John Terry je zahteval svoj avto in deset minut pozneje je izstopil v spremstvu Lionela in navdušenega Pinkerja v bližini hotela Royala, ki leži v mestnem delu Victoria.

Čeprav je hotel druge vrste, je vendar zelo elegantno opremljen. Njegovi gosti so pred vsem Anglo-Indijci, in sicer višji uradniki in častniki, ki so mimogrede v Londonu, ali pa bogati Indijci, ki si prihajajo ogledat Evropo.

— Sploh je pa to hiša, je menil detektiv, ki se mi iz več vzrokov zdi sumljiva. Opazil sem že čudne ljudi, ki so prihajali in odhajali.

— Ah, to je Ellen! je jeknil bankir ves razburjen. O tem ni dvoma.

(Dalje prihodnjik)

Lionel se je s svojima spremeljalcema na videz brezbržno sprehajal po pločniku nasproti hotela. Opazovali pa so pozorno vhod, okrašen z rastlinami, in živahno vrvenje potnikov in livriranih uslužbencev.

— Poglejte, je dejal naenkrat Pinker in sunil Terryja s kolenom. Ali veste, kdo je oni s svetlo brado, ki ima debel vrat kot kak bik?

— ? ...

— To ni nihče drugi kot Fritzler, imenovan Gregorjev nemški agent! Prišel je v London, da proda nakradeno zlato in platino in brezdomno tudi, da znova povzroči nered v delavskih vrstah. Rad bi vedel, kaj išče v tem hotelu.

John Terry ga ni poslušal.

Ob istem času kot Fritzler je vstopila mlada dama, ki se je opirala na roko starca z dolgo, sivo, spodaj koničasto brado; postava mu je bila od starosti lahno sklonjena.

— Ah, to je Ellen! je jeknil bankir ves razburjen. O tem ni dvoma.

(Dalje prihodnjik)

Razvoj slovenskega slovstva na Primorskem

Posneto iz "Slovenskega poročevalca"

Slovensko literarno in kulturno življenje Julijske krajine je nastalo in raslo popolnoma v skladu s centralnim slovenskim slovstvom in kulturo, to je, ni bilo od njega ločeno (separirano ali celo separatistično) niti pod drugačnimi vplivi. Počasni razvoj slovenske literature na tem ozemlju v starejši dobi se nič ne razločuje od počasnega razvoja, tuji vplivi so v njej isti, ko v ostalih slovenskih deželah, razmah se javlja hkrati z razmahom drugod, skratka: slovstveni razvoj v Primorju se ne da razdružiti od razvoja na ostalem slovenskem ozemlju.

Zato tudi glede literarnega jezika ni bilo tu nikoli nobenega problema: ko se je sredi 19. stoletja izvršilo popolno in končno poenotenje slovenskega knjižnega jezika s tem, da so se za centralni (gorenjsko-dolenjski) tip knjižnega jezika odločili tudi Korošci in Stajerci, tedaj za Primorje ni bila potrebna nobena odločitev, ker so že od prvih slovenskih tiskanih knjig zavestno sledili kranjskemu, centralnemu tipu knjižnega jezika (Krelj, Svetokriški itd.).

Prvi rokopiisni drobci, ohranjeni v Slovenskem Primorju, celo v najzahodnejših krajih, iz devetega do 15. stoletja, kažejo, da se je slovensčina morala upoštevati in tudi zapisovati, čeprav še ni bila olikana za knjižno rabo in so tudi gospodarji imeli tedaj bolj izbrušene jezike na razpolago.

V 16. stoletju je imela Primorska velik delež pri prote-

stantskem gibanju in je dala odličnega slovenskega književnika Sebastijana Krelja iz Vipave, ki mu je bil učitelj Istran svetovnega slovesa Vlastić (Flaccius Illyricus). Trubarjevo bivanje delovanje na Reki, v Trstu in na Goriškem kaže, kako tesno je bila povezana Primorska s slovenskim kulturnim središčem.

Slovensko slovstvo Primorske v protireformacijski dobi (17. stoletju) ne zaostaja za slovstvom drugih naših pokrajin. Nasprotno—od tod je izšel Kastelec, ki je prinesel novih pobud, a Janez Svetokriški je v našem slovstvu tiste dobe sploh najiminitnejši književnik. Tujec, ki je prišel med Primorce, se je moral prilagoditi Slovenem in ne narobe; zato se je servit Alasia da Sommaripa učil našega jezika, se poglubil v slovensko življenje ter napisal slovenski jezikovni priročnik.

V 18. stoletju se primorsko slovstvo ne razločuje od nekoličkanj revnega in nabožnega slovstva drugih slovenskih pokrajin.

S splošno slovenskim prerodom koncem 18. stoletja se je tudi na Primorskem razmahnilo kulturno in slovstveno delo. Iz Trsta je izšel mecen Ziga Zois, v Gorici je deloval Valentin Stanič, slovenske knjige izhajajo v Vidnu, mladi goriški bogoslovci si ustanovijo Slavo-ilirsko društvo. Prehod je pospešil poučno slovstvo in pripravil tla za besednega umetnika.

Od revolucije 1848 do moderne se je razvilo novo življenje. Pojavijo se prvi časopisi in se tako razmahnejo, da je med 1848 in 1894 izhajalo na Primorskem nad 30 periodičnih publikacij. Ustanavljajo se društva, zlasti čitalnice, bije se boj za slovensko šolo.

Starejši pesniški rod predstavljajo Svetličič, Vilhar in Zekelj. S Simonom Gregorčičem, goriškim slavčkom, pa stopi Primorska v plemenito tekmo za lorovov venec z vsemi slovenskimi pokrajinami in mnogimi tujimi deželami. Potem so še pesnik Pagliaruzzi, ideolog Mahnič, urednik France Lampe, pisateljici Pajkova in Faturjeva, pesnik Bile, pripovednika Carli in Leban, pisatelja Dolenc in Trošt.

Tudi med beneškimi Slovenci, ki so 1866 prišli pod Italijo, kljub težkim razmeram ni zamrlo slovstveno delo; tu so delovali Podreka, Klodič-Sabladoski in Trinko.

Od moderne do današnjih dni je doživela Primorska kljub trpljenju tolikšen razmah kakor malokatera slovenska pokraji-

na. Navesti utegnemo le imena, a mnoga izmed njih predstavljajo vrhove ne samo za Primorsko, temveč za vso Slovenijo. Iz "Julijske Benečije" izhajajo: urednik Bežek, pisatelj Kostanjevec, pisateljica Bartol-Nadlišek, pesniki Kette, Gradnik, Mole, Remec, Gruden, Karel in Albert Širok, Samec, Srečko in Stanko Kosovel, Ocvirk, Škerl, Kocjančič, Fatur, Kragelj, Zgur, Terčelj, Vuk, Winkler Tonkli, Pavšič-Bor.

Potem so pripovedniki: Šorli, Kraigher, Lah, Faigel, Kleinmayr, Pregelj, Bevk, Pahor, Čebokli, Magajna, Cerkenik, Grador, Bartol, Kosmač. Potem so publicisti, prevajalci in kritiki Gabršček, Bele, Golouh, Abram, Res, Budal, Pirjevec, Vovk, Legiša in še ta in oni.

Mnogi izmed naštetih niso mogli delovati doma, marveč so se morali zateči k svobodnim bratom, ker je fašizem po prvi svetovni vojni hotel uničiti vso slovensko kulturo. Kljub nasilju pa je v prvem desetletju italijanske okupacije izšlo kakih 300 slovenskih tiskov; knjižne družbe so pošiljale med Primorce na leto blizu četrta milijona knjig.

S posebnim odlokom (1929) pa so fašisti hoteli zatreti prav vse kulturno delo. Slovensko ljudstvo, ki ni poznalo analfabetizma, so hoteli pahiti na stopnjo neizobražene množice in ga raznaroditi. Toda branilo se je najprej z zagrizanim odporom, potem pa v narodno osvobodilnem gibanju z junaško borbo ter si tako ustvarilo pogoje, ne samo da svojo kulturo obnovi, temveč da jo v svobodi še bolj razvije.

In danes? Mar naj bo temu visoko kulturnemu ljudstvu za vse njegovo plemenito prizadevanje in bridko trpljenje, za njegovo junaško borbo nagrada to, da bi ga pahnili v ponovno politično in kulturno sužnost?

Dr. Mirko Rupel.

Kulturni album slovenske Primorske

Razkošna mapa o kulturnem razvoju slovenske Primorske, ki se je pravkar pojavila v izločbah naših knjigarn, se uvršča ne le po bogati opremljenosti, marveč zlasti še po izbrani vsebini med najpomembnejše slovenske izdaje sploh. Težične publikacije je zbirka slik in grafikov, ki nazorno kažejo kulturo tega našega ozemlja; spremljajoče besedilo je skopo, a jedrnat, celotna mapa pa po svoji zasnovi in izvedbi trajne vrednosti.

Najprej se vrstijo panoramski pogledi na kraje, poleg Trsta in Gorice vidimo manjše značilne kraške in primorske naselbine. Lepo so predstavljene slovenske narodne noše, deloma po starih tiskih, počenši z Valvazorjem, deloma po novejših slikah (S. Santel); prekrasne so zlasti barvaste reprodukcije in pa pregledni zemljevidi narodnih noš (delo slikarja Pengova). Slovensko ljudstvo, ribiče, kamnoseke, kmete, vidimo dalje pri vsakdanjem delu, izrazite tipe Kraševcev in Primorcev, pa tudi značilnost njihovih domačih in pokrajinskih posebnosti.

Kulturno zgodovinski spomenik slovenskega življa na Primorskem od črnejskega rokopa in starih tiskov vse do zadnjih periodičnih in knjižnih publikacij pred grozotnim molkom pod fašističnim škornjem, izpričujejo poleg velikih slovenskih mož, znanstvenikov, umetnikov, pesnikov, pisateljev, gospodarstvenikov in ljudskih voditeljev slovensko bitnost dežele, ki je rodila, razvijala in vzdrževala svojo kulturo živo in evetno kot velepomemben del slovenske kulture sploh, od najstarejših časov ter jo skozi temo fašističnega zatiranja ohranila in bogatila do današnjih dni. V podobah in grafikih vidimo dalje slovensko školstvo, društveno življenje, gospodarsko udeležbo.

stvanje in vso pisano duhovno bogastvo žilavega razboritega in kljub gmotni siromašini naprednega ljudstva, ki prebiva na Krasu, na Goriškem in v tržaški pokrajini.

Slikarska in kiparska dela primorskih umetnikov, grafikov kulturnih delavcev in druge podobe razodevajo bistvo stremeljenja po dostojnem deležu Primorske v kulturnem razvoju slovenskega naroda.

Izvirni dokumenti fašističnega zatiranja, lepe kulturne stavbe slovenskega Primorja so pretresljive priče barbarskega nasilja, ki ga je pretrpelo naše primorsko ljudstvo.

Bogato je prikazan tudi kulturni delež slovenske osvobodilne borbe na Primorskem: šolstvo, ilegalni tisk, umetniško in gledališko udejstvovanje v najtežjih okoliščinah, sredi bojev proti nadmočnemu nasprotniku, nam razodeva neuklonljivo voljo primorskega ljudstva do izgradnje svoje slovenske kulture v naravnost legendarni veličini in edinstvenem zanosu.

Ko odložiš zajetno prekrasno mapo z vsemi dragocenimi dokumentarnimi podobami, imaš občutek, ko da si imel v rokah toplo srčno kri, toliko junaškega stremeljenja in resne tvornosti, kakor je zlepa ne najdeš zbrane na tako majhnem ozemlju, ki je bilo povrh še v vseh časih neusmiljeno zatirano in tlačeno.

Razstava našega primorskega tiska

V dne, ko se pripravljamo na pariško mirovno konferenco, je pripravila Cankarjeva založba v svoji knjigarni na Miklošičevi cesti zelo učinkovito razstavno okno tiskanih dokumentov naše pravice do Trsta in Gorice. Ker je prav tisk dokument, na katerega se sklicujemo tudi v tej naši borbi, je prav, da opišemo to razstavo in opozorimo nanjo.

Med našimi velikimi dokazi za pravico do Slovenskega Primorja s Trstom je tudi knjiga. Razstava dokazuje to tako, da nam v sredini pokaže nekaj slik, ki v naših knjigah kažejo Trst, Postojno in Idrijo ter dialektološko karto. Na desni strani je nekaj redkih dokumentov—knjig, tako Repežev romarske bukvice, dalje drugi tiski iz Vidna in poleg Franulove Gramatike, ki obsega tudi Linhartovo "Matiček se ženi," še Hacquet, dalje opisi potovanja in ljudstva ter Vodnikovo Popisovanje kranjske dežele z opisom Gorice (1795).

Tu so zbrane dalje knjige o Goriški, Trstu, Benečiji-Režiji itd. (Rutar, Sila, Verdeljski). Tudi nekaj beletrije je, tako Hosnikov ruski prevod Martina Krpana, Prešeren v cirilici, oboje tiskano v Trstu, prva izdaja Gregorčiča in originalna pesnikova fotografija in velika knjižna redkost, Staničeve Pesme za kmete ino mlade ljudi in nekaj drugih njegovih del (1822).

Preko nekaterih slovenskih šolskih knjig sledijo potem na levi božjepotne knjižice o Sveti gori pri Solkanu, dela Janeza Svetokriškega in nekaj listov (Edinost, Primorec, Brivec) ter fotografije prve in še ene strani Kreljeve Biblije za otroke iz leta 1887. Vsi ti tiski so iz tiskarne v Trstu in Gorici.

Tako nam ta majhen drobec redkih tiskovin iz prvih časov delovanja tiskarn v Vidnu, Gorici in Trstu dokazuje, da je bilo kulturno življenje teh krajev zelo močno slovensko in nadaljni razvoj slovenske knjige je to tudi izpričal.

Tisk je važen dokument in kdor gre preko in mimo njega, stori veliko napako in krivico ljudstvu, ki je skrbelo, zbralo in čuvalo vselej svojo tiskano besedo.

Kdor je človekoljub, daruje za otroško bolnico v Sloveniji

MODROCI

Cotton in Felt Modroci sedaj po znižanih cenah od \$12.95 naprej.

Pri nas dobite tudi Sealy Innerspring Modroce, dalje lesene in železne postelje in vzmeti (Springs) raznih velikosti.

NORWOOD APPLIANCE & FURNITURE
6104 ST. CLAIR AVE.
JOHN SUŠNIK, lastnik

THE MAY CO'S BASEMENT

Obleke v velikih merah

Mehke, vitke
Duco-Dotted
obleke

5.00

Krasota v Rayon Crepel

Prav gotovo bo to vaša najljubša obleka s gumbi spredaj in belimi pikami na ozadju črne ali rjave barve. Prilicna obleka za delo in popoldansko nošo. Mere 18½ do 24½ za nizke žene.

Zal! Ne sprejemamo poštna ali telefonska naročila.

Rayon Jersey in
Rayon Crepe
kombinacijske
obleke

8.95

Kako živo-barvni del na vrhu!

Izberite si ta stil za praznične prilike, ko hočete biti izredno lepo oblečeni! Privlačni pisan rayon jersey zgornji del, ki se prav lepo podaja spodnjemu delu rayon crepe krila. Zeleno ali temno-modro pisano z črnimi. Polovične mere za žene, 18½ do 24½.

Jesenski klobuki

2.95 in 3.95

Na ducate novih jesenih klobukov pride vsaki dan—lični stili za vsakovrstno nošo—mnogi imajo lepe sequin, pernat ali "nailhead" okraske! Stili v vseh oblikah, da se najde kraj, ki je privlačen za vsako posamezno dekle!

PISMA IZ STAREGA KRAJA NOVICE IZ JUGOSLAVIJE

Glas od mučenega partizana

Mrs. Mary Svetina, 14919 Pepper Ave., v Clevelandu, je prejela pismo od svojega brata Ivana Suštar od sv. Ane pri Tržiču na Gorenjskem, kateri opisuje, kako so ga pretepali v pričo duhovnika in ga obsodili na smrt, kar pa se jim ni posrečilo izvesti. Druga sestra, Mrs. Frances Samsa, poznana kuharica v SDD na Waterloo Rd. pred nekaj leti, živi na 15913 Grovewood Ave.

"Sv. Ana-Tržič na Gorenjskem 1. julija 1946.
"Draga sestra!
"Prejel Tvoje pismo, ki me je močno razveselilo, ker to je bilo prvo pismo po vojni. Jaz sem Ti pisal že pred tem tri pisma, to je četrto po vojni. Do sedaj se je tukaj težko dobilo kaj blaga. Posebno so bili prizadejni taki, kateri so med vojno ob vse prišli, da so bili za partizane. Sedaj je pa že boljše, se pa že lahko več kupi in dobi. Samo te boljše stvari pa še nisov v prosti prodaji, se dobi samo na dovolilnice, katerih se pa sedaj lahko že več dobi.

"Pri nas je vsak dan boljše. Tovarne delajo nič in dan. Obnavlja se tako hitro, da si bomo v par letih še boljše državo postavili, kot smo jo imeli poprej, čeprav nam je fašizem vse uničil in nas vsega oropal, pa si bomo vse nazaj pridobili. Samo tistih borcev, kateri so padli za svobodo, se ne bo nadomestilo, jih ne bo več nazaj. Teh je pa bilo veliko za tako malo državo — en milijon in sedemstisoč. Polovico teh žrtev so krivi domači izdajalci in njih pomočniki. Namesto da bi se bili skupno borili proti okupatorju, fašizmu in nacizmu, proti Hitlerjevi armadi, so jih pa še podpirali in sami prejemali orožje iz njih rok in nato šli proti svojim lastnim bratom v boj.

"Mi smo pa bili od začetka brez vsega. Z golimi rokami smo jih orožje iz rok strgali in tako imamo postajali vsak dan močnejši. Zadnje leto so nam pomagali tudi zavezniki, Amerika in Anglija, da so nam z letali nosili obleko in orožje, kar so nam kar dol iz letal metali. Od vsega so tudi precej dobili domobranci v roke in Nemci. Končno smo vseeno mi zmagali, oni so pa morali bežati iz svoje domovine z Nemci vred. Saj je boljše, da takih ljudi nimamo med nami. Od tistih, ki so prvotno pobegnili, jih je že veliko prišlo nazaj, so se sami prijavili, ker so bili manj krivi. Precej so jih pa tudi že zavezniške oblasti izročile naši oblasti, teh večjih krivcev in zločincev, kateri se sedaj tukaj pred ljudstvom zagovarjajo za svoje zločine. Dosti jih je pa še v begunstvu in kakor se sliši, bodo morali priti vsi nazaj.

"Pišeš, da sta dva duhovnika Slovenca iz domovine pribežala k vam v Cleveland, da tam delata propagando med vami in kolektata za begunce. Da jih le ni sram! V obraz jim pljunite, kakor so nam oni tukaj pljuvali, črnuharji! Jaz sam sem bil njihov žrtev, ko so me belogardiisti ujeli v novembru 1944 leta, kot partizana. Kako so me mučili in na smrt obsodili in tedaj štiri dni mi niso dali nobene hrane in ne pijače. Imeli so me v kleti zaprtega. Sem ležal na golem cementu brez vsake ode-

je. Na vsake dve uri so me prišli pa pretepali, tako da že stani nisem mogel več. Tudi en tak Kristusov namestnik je bil pri tem zraven.

"To Te vprašam, ali so sploh to kakšni duhovniki in Kristusovi namestniki? — Pri meni so to zločinci in morileci svojega naroda! Ne rečem, da so bili vsi taki, nekaj jih je tudi bilo, da se niso nikamor utikali, kakor se to spodobijo duhovnikom in tisti so imeli čisto vest. Tistim tudi ni bilo treba nikamor bežati in še danes dobro in svobodno opravljajo svojo službo in jih prav nihče nič ne preganja. V politiko se pa ne smejo vtikati. Saj tako je prav.

"Me vprašaš če hodim v tovarno delati, pa če imam svojo hišo. V tovarno nič ne hodim, ker nisem sposoben dela v tovarni, ker takrat, ko sem bil ujet in obsojen na smrt, sem se tako nalezal hudega revmatizma na tistem vlažnem cementu in živčen postal, da se kar tresem včasih.

"Potem smo pa zaprosili za to posestvo, ki sem bil že preje na njeni kot oskrbnik skozi 15 let in zraven sem moral pa še v tovarno hoditi, da sem se preživljal. Sedaj se je pri nas uveljavil tak zakon, imenujemo ga "agrarna reforma", potem katerega se je odvzelo posestva in zemljo vsem tistim, kateri so jo imeli samo za luksuz in za izkoriščanje siromakov in so jo dali tistim, kateri so imeli prejemalo zemlje in tistim, kateri preje sploh niso nič imeli. Tistim so pustili po 5 hektarov, cerkvam in župniščem pa po 10 ha. To posestvo, na katerem sedaj jaz živim je bilo enega kapitalista, kateri ima v Kranju lepo vilo, tukaj pri sv. Ani pa dva posestva. Tisti ima toliko denarja, da niti obresti ne more porabiti, dasi njegova družina razkošno živi. Radi tega mu je bilo odvzeto to posestvo, ko sem jaz na njem, na drugemu posestvu so mu pa pustili tudi 10 ha zemlje in hišo.

"To posestvo, na katerem jaz živim, ima zelo lepo lego, je tako malo na hribčku in 500 metrov od glavne ceste. To posestvo sem prejel od agrarne reforme. Poslopje je pa bolj v slabem stanju, bo treba precej popravila in denarja za to. Pa se bo že počasi popravilo. Njive so zelo lepe in rodovitne. Sedaj imam 6 glav živine in dva prašiča. Tukaj se sedaj najboljše izplača rediti krave, ker se mleko lahko dobro proda, po 6 din li- ter, ker je blizu mesto in industriji. Jaz sem samo 3 km od Tržiča, to je pol ure hoda. Sin hodi vsak dan v usnjarsko tovarno delati in zasluži na mesec malo čez 3,000 din. Ob 2 uri popoldne pride domov, pa še meni pomaga doma.

"Sprejmi mnogo pozdravov Ti in Tvoj mož, sinovi in hčere ter Franco in njeno družino tudi pozdravim!

"Ivan Suštar".

HARMONIKE
vseh vrst slovenske in nemške ter kromatične ali klavirske izdelujem in popravljam po zmernih cenah.
Vse delo je jamčeno.
Se priporoča
ANTON BOHTE
R. D. 2, Clymer, Pa.

NAŠI POSETNIKI . . . z zanimanjem sledijo našim filmom, ker vedno kažemo prvovrstne slike.

RKO KEITH'S E. 105th ST. THEATRE
E. 105th St. & Euclid Ave.

BREZPLAČNO — 30 KOMADOV FLATWARE SET
ZA ŠEST OSEB — DAMO Z VSAKIM HRASTOVIM
DINETTE SETOM OD \$39.95 NAPREJ
P. E. CAMPUS FURNITURE CO.
10609 ST. CLAIR AVE., GL 6118

MLADI SLOVENSKI UMETNIKI SO ODSLI V BRČKO

V soboto 20. julija popoldne je iz Ljubljane odpotovala večja skupina mladih slovenskih umetnikov, da doprinesejo svoj delež h gradnji "Mladinske proge". Med njimi so člani Akademije za igralsko umetnost, Akademije za glasbo, nekaj članov ljubljanskega dramskega gledališča in jazz "Veseli berači". Ostali bodo na progi Brčko-Banoviči dva tedna. Podnevi delajo kot vsi drugi, zvečer pa so izvajali umetniške sporede. S seboj so peljali lasten oder in so vzporedno med drugim tudi Gorbatova "Mladost očetov".

ZAHTEVAJO ODPOKLIC POSLANČA

Dr. Dragoljub Jovanović je imel v Ljudski skupščini v Belgradu govor takega značaja, da so ga volilci iz mesta Pirot in niševskega okraja obdolžili, da je politični špekulant in da se ga odpokliče. Tako je odbor Ljudske fronte za Pirot in niševski okraj sprejel posebno resolucijo za odpoklic, v prilog katere je glasovalo 17 proti pa eden član tega odbora. Govor tega poslanca se je nanašal glede na nove zakone in zunanjo politiko jugoslovanske vlade.

PIONIRSKI FESTIVAL V ČRNOMLJU

Za zaključek šolskega leta je okrajni odbor ZMS organiziral v Črnomlju pionski festival. Na Petrovo je vsa mladina Bele Krajine pohitela v spremstvu svojih učiteljev in vzgojiteljev v Črnomelj. Že v zgodnjih jutranjih urah so odmevali po Črnomlju veseli klici in petje pionirskih, ki so na okrašenih avtomobilih in vozovih prihajali v mesto. Ob 9. uri so se pionirski zbrali pred hišo okrajnega odbora OF in napolnili črnomeljski trg. Živahni belokranjski pionirski so neprestano vzklikali in prepevali ter s tem dokazali, da je belokranjska mladina še vedno taka, kot je bila v času borbe, saj je bila Belokrajina vsakemu partizanu nad vse ljub dom in prebivalci

Bele Krajine v vseh edinicah najbolj priljubljeni.

Pionirski zbor Bele Krajine so nagovorili predsednik okrajnega ljudskega odbora, Fortun, okrajni referent za pionirsko organizacijo Marjan Trtnik in drugi. Po končanih govorih, ki so jih pionirski navdušeno pozdravljali, so priredili obhod po mestu. Popoldne pa so mladi pionirski natopili na prostoru za bivo meščansko šolo. Izvajali so telovadne točke, narodna belokranjska kola, Titovo kolo in žive slike. Po končanem nastopu so bili najprirednejši pionirski odlikovani. Nato jih je nagovoril šolski upravitelj iz Gradaca Ljilje Zupanc, ki je v svojem govoru pionirskom predložil naloge, ki jih imajo v času počitnic.

OBNOVITEV PAPIRNIC V RADEČAH

V papirnici v Radečah vztrajno nadaljujejo obnovo tovarniških naprav. Nedavno jim je uspelo obnoviti važen stroj, ki ga imenujejo kolodrob. Bil je hudo poškodovan, ker so ga zasule ruševine. Največ skrbí je povzročalo, da sta imela oba glavna kamna, ki sta najvažnejši sestavni del stroja, take razpoke, da nista bila več uporabna. Ker bi na granitne kamne morali predolgo čakati, so se odločili, da si bodo pomagali sami. Zmleli so oba razpokana stara kamna, zmlete kosce zmleli s cementom in mešanico vliji v kalupe. Po treh tednih sta bila kamna že uporabna. Pri obratovanju sta se kar dobro obnesla, čeprav sta mehkejša kot prejšnja.

Kolodrob je začel obratovati v treh izmenah in uspeh je bil, da se je proizvodnja dvignila za 20 odstotkov.

JUBILEJ MENGEŠKE GODBE

Koncem junija je godba na pihala v Mengšu, ena najstarejših ustanov svoje vrste v Sloveniji slavila 60-letnico svojega obstoja. Dejansko bi bila morala obhajati proslavo že pred dvema letoma, kajti ustanovljena je bila leta 1884, ker

pa je bila Slovenija tedaj v oblasti okupatorjev, so se zavedni Menškani potuhnili in so proslavo odložili do svobode.

Ob tej priliki so v kamnolomu pod mengeškim hribom na prostem podali predstavo "Desetega brata", ki je privabila ljudstvo od blizu in daleč. Predstava je trajala do polnoči in je bila zanimiva, da ni gledalcev oplašila nevihte, ki je sredi predstave nekaj časa grozila z bliskanjem, gromom in dežjem. Na nedeljo so prišli v goste tudi godbeniki iz sosednjih krajev. Prireditve so se vrstile ves dan do večera in so izpričale povezanost ljudstva z domačo kulturno ustanovo.

HRVATSKA SKUPINA NA OBISKU V SLOVENIJI

Pred kratkim so obiskali Ljubljano sindikalisti državne avtobusnega in prevoznikega podjetja Hrvatske, da se povežejo s člani enakega podjetja v Ljubljani. Ob tej priliki so izmenjali mnogo koristnih misli, medsebojnih vzpodbud in naredili načrte za tesnejšo povezavo in sodelovanje obeh ustanov. V Ljubljani so jih zastopniki državnega avtobusnega in prevoznega podjetja sprejeli z veseljem in prisrčnostjo. Gostje so se le malo časa zadržali v Ljubljani. Želeli so videti lepoto Gorenjske, predvsem Prešernov rojstni kraj. V Vrbi so bili deležni prisrčnega sprejema. Pionirke v narodnih nošah so jim poklonile cvetje. Po toplih pozdravnih govorih so si gostje ogledali Prešernovo rojstno hišo, nato so prisostvovali kulturni prireditvi. O prireditvi so se izrazili zelo pohvalno, posebno jim je ugajal pevski zbor in folklorna skupina v narodnih nošah. Iz Vrbe so gostje krenili na Bled, kjer so bili navzoči pri otvoritvi sezone. Zelo jih je prevzela lepota naših krajev.

GOSTOVANJE LJUBLJANSKE DRAME NA STAJERSKEM

Tiha želja vseh obiskovalcev mariborskega Narodnega gledališča je bila videti v teku sezone poleg rednih vpriizoritev domačega ansambla kdaj tudi ljubljansko Dramo, ki je postavila letos na oder več za gostovanje primernih del. Tako je

prišla ljubljanska Drama v gostovanje z O'Neillovim delom "Ana Christie". Vsi vemo, da tuji ansambl prinašajo s seboj nova odkritja, nov način igre, odpirajo nova obzorja in se ob njih osvežujejo tokovi umetniškega ustvarjanja.

Mariborsko Narodno gledališče se je v prvem letu svojega obstoja po vojni moralo boriti z navidežno nepremagljivimi težavami, ki jih je pa vendar zmoglo in bi bilo v redu, če bi s katero odrskih stvaritev bodisi z Maticinkovo ženitvijo ali Strastjo pod bresti, Novim domom ali Velikim potovanjem moglo gostovati v slovenski metropoli. Verjetno bi izvajanje teh del tudi razvajanemu občinstvu marsikaj nudilo. Mariborsko občinstvo je gostovanje Drame toplo sprejelo.

Skupina je nadaljevala z go-

V najem

se odda 6 sob odrasli družini dveh ali treh oseb. Pokličite po 5. uri popoldne. PO 8796.

20 akrov zemlje

v Leroy, Ohio, se proda. Nekaj gozda, štednja in dobra zemlja. Proda se po zmerni ceni. Nahaja se 25 milj iz Clevelanda. Podrobnosti se poizve na 19400 Shawnee Ave., ali pokličite KE 2825.

200 TREBUŠNIH OPOR

Tudi za najbolj težke ženske lahko umerimo opore. Imamo žensko za to delo.

Mandel Drug Co.
LODI MANDEL PH. C.
Slovenska lekarna
15702 Waterloo Rd.
IV. 9611

Lekarna odprta: Vsak dan od 9:30 dopoldne do 10 zvečer.
Zaprta ves dan ob sredah.

POZOR, SLOVENC!

Na tisoče in tisoče naših prijateljev je nas vprašalo za bolj velike zaboje za pošiljke v stari kraj. Sedaj imate priliko poslati do 44 funtov. Pri nas sedaj dobite velike zaboje in vse potrebne informacije. Obrnite se na našo trgovino v vseh zadevah, tilkajočih se starega kraja.

Pošiljamo tudi denar v dolarjih direktno na naslovnike v registriranih pismih in po zračni pošti. Vsaka pošiljka je garantirana.

Mihaljevich Bros. Co.
6424 St. Clair Ave.

AUGUST KOLLANDER
v Slov. Nar. Domu,
6419 St. Clair Ave.

POŠILJA DENAR v Jugoslavijo, Trst, Gorico, Avstrijo, Italijo in druge kraje; vsaka pošiljka-tev je jamčena;

PRODAJA ZABOJE za pošiljanje hrane in obleke v staro domovino in sprejema tudi zaboje za odpošiljanje v stari kraj.

Pri Kollanderju boste vedno dobro postreženi.

stovanji v Slovenski Bistrici, v Celju, na Vranskem, v Konjicah, Mariboru, Guštanju, Mežici, St. Ilju, Rušah, Radgonih, Murski Soboti in v Ljutomeru. Ob tej priliki je dejal upravnik Narodnega gledališča v Mariboru, Ludvik Mrzel, da bodi to gostovanje samo prag v dobo novega sodelovanja.

Kdor je človekoljub, daruje za otroško bolnico v Sloveniji

Za takojšnji prevzem

Hiša za eno družino, 5 sob; velika lota; garaža; v bližini Fisher Body tovarne. —
Cena \$8,800.

PORATH REALTY
RA 5777—10522 SUPERIOR AVE.—KE 8064
Mr. Pausic
Mi govorimo slovensko

Ne dopustite,

da bi vaši dolarji zgubili svojo veljavo! Investirajte sedaj za vašo bodočnost!

Oglejte si te izredne nakupe.
4 trgovine, 9 stanovanj
letni dohodek \$5,196
Cena \$40,000.
10 stanovanj, letni dohodek \$5,064
Cena \$36,000.
10 stanovanj, 7 garaž;
letni dohodek \$3,300
Cena \$25,000

PORATH REALTY
RA 5777—10522 SUPERIOR AVE.—KE 8064
Mr. Pausic
Mi govorimo slovensko

Ženska
za snajenje šolskih poslopij; nočno delo; dobra plača
Zgledite se pri
PROSPECT WINDOW CLEANING CO.
1107 Bolivar Rd.,
CH 6991

Ženske in moški
Izkušnja ni potrebna
Izvrstne delovne razmere; dobra plača od ure. Stalno.

The Enamel Products Co.

Vogal Eddy Rd. & Taft severno od St. Clair Ave.

ZA PREKLADANJE TOVORA

Nickel Plate tovarno skladišče
E. 9th St. in Broadway
Plača 93½c na uro
Čas in pol za nad 8 ur
Zgledite se pri
Mr. George J. Wulff

Nickel Plate R.R. Co.
E. 9th & Broadway

POMOČNICE ZA URADNIŠKI LUNČ ROOM

TUDI IZURJENA PEKARICA
Delajte v čistem, prijetnem ozračju.

Morate biti večji angleščine. Samo čedne, snažne in večje žene v starosti 20 do 35 let se naj prigrasijo.

Plača \$29 za 40 ur dela. Dobi se obele in uniforme.

Zgledite se pri
THE OHIO BELL TELEPHONE CO.
Soba 901
700 Prospect Ave.

Poskusite ga danes . . .

slastno

Babs

Homogenizirano—evaporirano

MLEKO

z okusom čisto nove privlačnosti

BABS—in S-moo-ther!

BABS (for Babies!)

BABS se prodaja samo v izbranih okollicah, kjer lahko zasigurno stalno zalogo . . . in vaše mesto je eno izmed teh! Vse BABS evaporirano mleko pride iz ene okolice, znanega Cedar Springs, Michigan, okraja—eno izmed najbolj bogatih mlekarških dežel na svetu. Zato je BABS vedno enak!

Fino, okusno in tako medeno-gladko v tvari BABS zboljša kavo, žitne jedi, sadje, jagode! Nudi boljše okus juham, omaki, polnim poobedkom. Ima visoko hranilno vrednost, je ceneno, in BABS zboljša okus vsake jedi, pri kateri ga rabite!

Več in več zdravnikov priporoča BABS za otroke . . . in več in več otrok se hrani z njimi!

BABS is always available—always uniform!

Always ask for **Babs** for that s-moo-ther flavor . . . that delightfully different taste!